

ORJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

DOI: 10.5336/nurses.2023-96873

Türkiye’de Sigara ile İlgili İnternette Yapılan Arama Trendlerinin Analizi: İnceleme Çalışması

Analysis of Internet Search Trends Related to Smoking in Türkiye: A Review Study

 Erdal AKDENİZ^a

^aKırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD, Kırşehir, Türkiye

ÖZET Amaç: Google Trends kullanılarak sigara ile ilgili yapılan aramaların yıllara göre değişimini ve aranan kelimeleri belirlemektir. **Gereç ve Yöntemler:** Bu çalışma, 2013-2023 yılları arasında Google Trends kullanılarak inceleme tasarımı olarak son 10 yılda sigara ile ilgili aramaların eğilimi değerlendirilmiştir. Çalışma, Ocak 2013-Ocak 2023 yılları arasında kapsanmış konu olarak sağlık, ülke olarak Türkiye seçilmiş ve alışveriş, müzik vb. başlıklar filtrelenmiştir. Grafik oluşturmak için Google Trends ve Excel’den yararlanılmıştır. **Bulgular:** “Sigara” anahtar kelimesinin son 10 yılda %51’den %73’e çıktığı, en çok arama yapılan ilin İzmir olduğu; ilgili aranan kelimelerin kalpli sigara, elektronik sigara likitleri ve makaron sigara olduğu ve diğer anahtar kelimelerle karşılaştırıldığında “sigara” anahtar kelimesinin en çok aranma hacmine sahip olduğu belirlenmiştir. “Sigara bağımlılığı” anahtar kelimesinin son 10 yılda %30’dan %20’ye düştüğü gözlemlenirse de trend grafiğine bakıldığında küçük bir artış olduğu belirlenmiştir. Bu aramada en çok arama yapılan ilin Van olduğu; ilgili aranan kelime/cümlelerin ise “Sigara bağımlılığı testi, Bağımlılık nedir?, Sigara bağımlılığı ile ilgili çizimler” olduğu bulunmuştur. “Sigarayı bırakma” anahtar kelimesinin son 10 yılda %39’dan %22’ye düştüğü trend çizgisi ile grafiklerde bunun doğrulandığı görülmüştür. Bu anahtar kelime ile aramada en çok aranma yapılan ilin Manisa olduğu; ilgili aranan kelime/cümlelerin “Sigarayı nasıl bırakabilirim?, Sigarayı bıraktıran ilaç, Sigara bırakma kitabı” olduğu belirlenmiştir. **Sonuç:** “Sigara” ve “sigara bağımlılığı” ile ilgili aramalar artma eğilimindeyken “sigarayı bırakma” araması azalma eğilimindedir. Bu alanda çalışan kişilere bu konu ile ilgili eğilimlere bakarak eğitimlerini planlamaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; sigara; eğilimler

ABSTRACT Objective: To determine the changes in the searches made about cigarettes by using Google Trends over the years and the searched words. **Material and Methods:** This study evaluated the trend of smoking-related searches in the last 10 years as a review design using Google Trends between 2013-2023. The study covered the years between January 2013 and January 2023, and Türkiye was chosen as the health country as the subject and titles such as shopping, music etc. were filtered out. Google Trends and Excel were used to create graphs. **Results:** The keyword “cigarettes” has increased from 51% to 73% in the last 10 years, and İzmir is the most searched province; It has been determined that the related search words are “heart cigarette, electronic cigarette liquids and macaron cigarettes”, and when compared with other keywords, the keyword “cigarette” has the highest search volume. Although it is observed that the keyword “cigarette addiction” has decreased from 30% to 20% in the last 10 years, it has been determined that there is a small increase when looking at the trend graph. In this search, the most searched province was Van; The related words/phrases were found to be “Cigarette addiction test, What is addiction?, and Drawings about cigarette addiction”. This is confirmed in the charts, with the trendline for the keyword “quit smoking” falling from 39% to 22% in the last 10 years. The most searched province with this keyword is Manisa; It has been determined that the related words/phrases are “How can I quit smoking?, a drug that helps to quit smoking, and a smoking cessation book”. **Conclusion:** While searches for “smoking” and “smoking addiction” tend to increase, searches for “quit smoking” tend to decrease. People working in this field are advised to plan their education by looking at the trends related to this subject.

Keywords: Nursing; cigarette; trends

Dünyada ve Türkiye’de önemli bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkan sigara, başta akciğer kanseri olmak üzere birçok kronik hastalığa neden olmakta ve dünyada toplam ölümlerin %15’inden sorumlu olduğu bilinmektedir.¹⁻³ Sigaranın içinde

7.000’den fazla kimyasal madde bulunmakta ve bu maddelerin çoğu başta kanser olmak üzere birçok hastalığa sebep olmaktadır. Sigara, içinde bulunan nikotin nedeniyle alınmadığı zaman yoksunluk yaratmakta ve bireyi strese sokmaktadır. Bu durum bireyin

Correspondence: Erdal AKDENİZ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD, Kırşehir, Türkiye

E-mail: erdalakdeniz@ahievran.edu.tr

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

Received: 20 Mar 2023

Received in revised form: 11 Jul 2023

Accepted: 15 Aug 2023

Available online: 23 Aug 2023

2146-8893 / Copyright © 2023 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

düzenli olarak nikotin almasına ihtiyaç duymasına ve bağımlılık gelişmesine yol açmaktadır.⁴

Dünyada sigara içme sıklığı %14,3-15,5 arasında değişmekte olup Türkiye’de bu sıklık, yapılan bir çalışmada %25,7 olarak bulunmuştur.⁵⁻⁷ Sigara ile ilgili yapılan internet aramalarının neler olduğunun sağlık profesyonelleri tarafından bilinmesi yapılacak çalışmalar için yol gösterici olması açısından kayda değerdir.

Bu çalışmanın amacı, Google Trends (Alphabet, ABD) kullanılarak Türkiye’de sigara ile ilgili internet arama konularının yıllara göre değişiminin incelenmesidir. Ayrıca sigara içenlere yönelik girişim yapacak olan araştırmacıların, sıklıkla aranan konuları yıllara, ülkedeki farklı bölgelere/illere göre bilmesi eğitim içeriklerini ona göre düzenlemesi açısından bu çalışmanın yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ÇALIŞMA TASARIMI

Bu çalışma, 2013-2023 yılları arasında Google Trends kullanılarak inceleme tasarımı olarak gerçekleştirilmiştir. Son 10 yılda internette sigara ile ilgili aramaların eğilimi değerlendirilmiştir.

ÇALIŞMA POPÜLASYONU VE ÖRNEKLEMİ

Çalışma için veriler araştırmacı tarafından arama motorlarından biri olan “https://trends.google.com/trends/” aracılığıyla toplanmıştır. Google Trends; 2004 yılında başlatılan farklı anahtar kelimelerin arama sıklığının zaman içinde birbiriyle karşılaştırılmasına izin veren, ücretsiz, açık erişimli ve internet tabanlı bir uygulamadır.⁸ Google Trends arama hacimleri 0-100 aralığında değişmekle birlikte 0 rakamı ilginin tamamen yok olduğu anlamına gelmemektedir. 100 sayısı ise ilginin pik yaptığını göstermektedir.

Google Trends arama motorunda Ocak 2013-Ocak 2023 tarihleri arasında yapılan arama “sigara”, “sigara bağımlılığı”, “sigarayı bırakma”, anahtar kelimeleri kullanılarak yapılmıştır.

Bu çalışma için Google Trends’te tarama 08.03.2023-09.03.2023 tarihleri arasında yapılan aramaları içermektedir. Google Trends bir arama terimi için popülerliği değerlendirmede kullanılan bir araçtır. Google Trends’te bazı kriterlere göre arama yapıl-

maktadır. Konu olarak sağlık, ülke olarak Türkiye seçilmiştir. Seyahat, spor, müzik, alışveriş gibi diğer kategorilerden gelen verileri en aza indirmek için yalnızca sağlık alt kategorisiyle ilgili aramalar incelenmiştir.

VERİ ANALİZİ

Google Trends’te yapılan aramaya göre yüzdeler verilmiştir. Grafik oluşturmak için Google Trends ve Excel’den yararlanılmıştır.

ARAŞTIRMANIN ETİĞİ

Araştırmanın türü ve verilerin internet ortamında herkese açık olmasından dolayı etik izin gerektirmemiştir. Bireylerle çalışılmadığı için bilgilendirilmiş onam alınmamıştır.

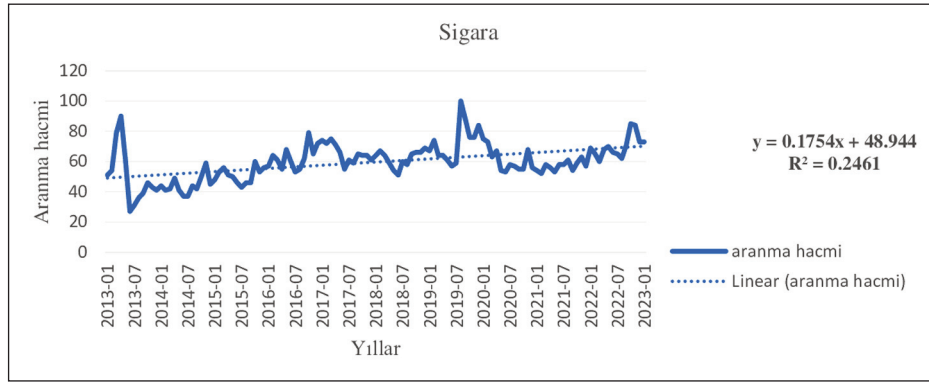
BULGULAR

Sigara ile ilgili aramaların ve zamana karşı eğilim çizgisinin doğrusal olarak artış gösterdiği görülmektedir (Şekil 1). Ocak 2013’te sigara kelimesi %51 aranma hacmine sahipken Ocak 2023’te bu aranmanın %73 olduğu ve yükseldiği görülmektedir. Sigara kelimesinin belirtilen zaman diliminde Türkiye’deki illere göre aranma hacmine bakıldığında en çok aranmanın yapıldığı ilin İzmir olduğu bunu Kırklareli ve Bilecik illerinin takip ettiği görülmektedir ($R^2=0,2461$; $y=0,1754x+48,944$) (Şekil 1).

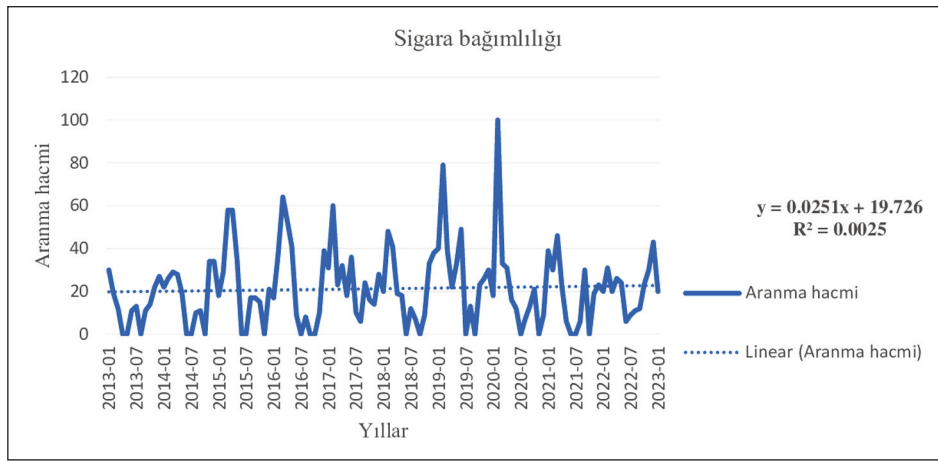
Google’da “sigara bağımlılığı” kelimesi aramalarının zamanla çok az da olsa arttığı söylenebilir ($R^2=0,0025$; $y=0,0251x+19,726$) (Şekil 2). “Sigara bağımlılığı” anahtar kelimesinin aranması Ocak 2013’te %30 iken, Ocak 2023’te %20 olarak belirlenmiştir. Belirtilen zaman dilimi içerisinde en popüler tarama Van ilinde olmuştur. Onu sırasıyla Erzurum ve Diyarbakır illeri takip etmektedir.

Google’da “sigarayı bırakma” kelimesi aramalarının zamanla azaldığı söylenebilir ($R^2=0,284$; $y=-0,0842x+41,548$) (Şekil 3). Sigarayı bırakma anahtar kelimesinin aranması Ocak 2013’te %39 iken, Ocak 2023’te %22 olarak belirlenmiştir. Belirtilen zaman dilimi içerisinde en popüler artma Manisa ilinde olmuştur. Onu sırasıyla İzmir, Bursa ve Tekirdağ illeri takip etmektedir.

Şekil 4 incelendiğinde, sigara kelimesinin belirtilen tarihler arasında internette aranmasının, çalış-

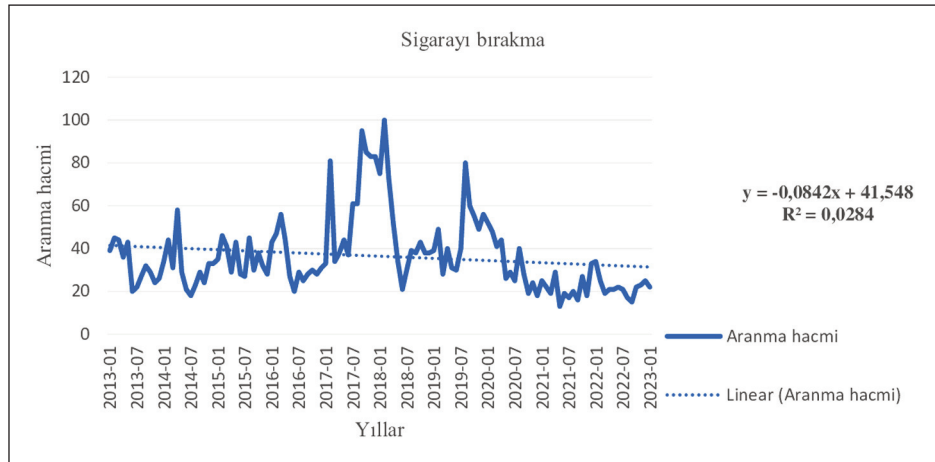

ŞEKİL 1: Türkiye'de sigara kelimesinin internette yıllara göre aranma hacmi.

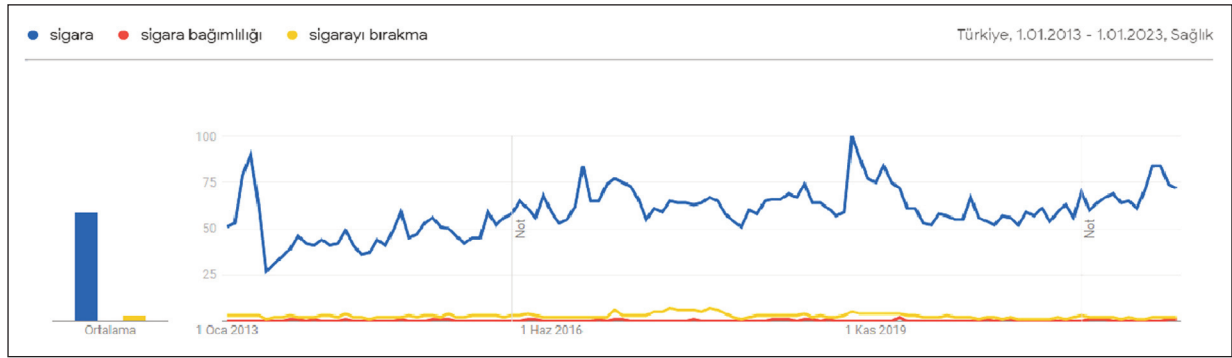
ŞEKİL 2: Türkiye'de sigara bağımlılığı kelimesinin internette yıllara göre aranma hacmi.

Türkiye'de Ocak 2013'ten Ocak 2023'e kadar "sigara bağımlılığı" kelimesinin zaman içindeki arama hacmi. Rakamlar grafikteki en yüksek nokta olan 100'e göre arama hacmini temsil eder. Bu mutlak arama hacmini yansıtmamakla birlikte veri kaynağı Google Trends'tir.

ŞEKİL 3: Türkiye'de sigarayı bırakma kelimesinin internette yıllara göre aranma hacmi.

Türkiye'de Ocak 2013'ten Ocak 2023'e kadar "sigarayı bırakma" kelimesinin zaman içindeki arama hacmi. Rakamlar grafikteki en yüksek nokta olan 100'e göre arama hacmini temsil eder. Bu mutlak arama hacmini yansıtmamakla birlikte veri kaynağı Google Trends'tir.

ŞEKİL 4: Türkiye'de sigara, sigara bağımlılığı ve sigarayı bırakma kelimesinin internette yıllara göre aranma hacminin karşılaştırması.

madaki diğer anahtar kelimelere göre büyük farkla önde olduğu görülmektedir. “Sigarayı bırakma” anahtar kelimesinin de “sigara bağımlılığı” anahtar kelimesinden daha fazla arandığı görülmektedir.

Sigara kelimesi ile ilgili arama konuları; kalpli sigara, elektronik sigara likitleri, makaron sigara (sigara kağıdı ve filtresinin içinde tütün olmayan satışa hazır hâli), sigara filtresidir. Kalpli sigara 520, heets sigara (Heets, elektronik sigaranın içerisinde kullanılan tütüne benzeyen bir yapıya sahip olan 3 cm uzunluğunda çubuklardır) olarak yapıldığı; en çok aranmanın ise Eylül 2019 yılında olduğu belirlenmiştir. Sigara bağımlılığı anahtar kelimesi ile ilgili

arama konuları; “Sigara bağımlılığı testi, Bağımlılık nedir?, Sigara bağımlılığı ile ilgili çizimler, Kansere yakalanma ile sigara bağımlılığı arasında nasıl bir ilişki vardır?, Sigara bağımlılığının insanın sosyal yaşamı üzerine olumsuz etkileri nelerdir?” iken bu anahtar kelime ile ilgili aranmanın en pik yaptığı yıl 2020 olarak belirlenmiştir. Son olarak sigarayı bırakma anahtar kelimesi ile ilgili en popüler aranma yılı 2018 olup arama konuları ise; “Sigarayı nasıl bırakabilirim?, Sigarayı bıraktıran ilaç, Sigara bırakma kitabı, Bitkisel sigara bırakma yöntemleri, Sigarayı bırak hayatı bırakma, Sigara bırakma duası” olarak belirlenmiştir (Tablo 1).

TABLO 1: Google Trends'te 2013-2023 yılları arasında “sigara”, “sigara bağımlılığı”, “sigarayı bırakma” ile ilgili en çok yükselen aramalar.

Anahtar kelime	Ocak 2013-Ocak 2023	Aramanın artışı (*Büyük artış)
Sigara	-Kalpli sigara	Büyük artış >%5.000
	-Elektronik sigara likitleri	Büyük artış >%5.000
	-Makaron sigara	Büyük artış >%5.000
	-Sigara filtresi	Büyük artış >%5.000
	-Kalpli sigara 520	Büyük artış >%5.000
	-Heets sigara	Büyük artış >%5.000
Sigara bağımlılığı	-Sigara bağımlılığı testi	Büyük artış >%5.000
	-Bağımlılık nedir?	Büyük artış >%5.000
	-Sigara bağımlılığı ile ilgili çizimler	Büyük artış >%5.000
	-Kansere yakalanma ile sigara bağımlılığı arasında nasıl bir ilişki vardır?	Büyük artış >%5.000
	-Sigara bağımlılığının insanın sosyal yaşamı üzerine olumsuz etkileri nelerdir?	Büyük artış >%5.000
Sigarayı bırakma	-Sigarayı nasıl bırakabilirim?	Büyük artış >%5.000
	-Sigarayı bıraktıran ilaç	Büyük artış >%5.000
	-Sigara bırakma kitabı	Büyük artış >%5.000
	-Bitkisel sigara bırakma yöntemleri	Büyük artış >%5.000
	-Sigarayı bırak hayatı bırakma	Büyük artış >%5.000
	-Sigara bırakma duası	Büyük artış >%5.000

*Büyük artış, önceki zaman dilimine göre aranmadaki büyüme yüzdesi olarak ifade edilir.

TARTIŞMA

Google Trends ile arama yapmanın güçlü yanları olduğu gibi sınırlı yanları da vardır. Ücretsiz olması, kolay erişilebilir olması, farklı dil ve ülkelerde erişim sağlaması nedeniyle güçlü bir araç iken kimin arama yaptığına dair bilgi verememesi ise sınırlılığdır. Google Trends'te arayanların kimler olduğu bilinmemekle birlikte, bu çalışmada sigara anahtar kelimesi ile ilişkili aranan kelime/cümlelere bakıldığında (kalpli sigara, elektronik sigara likitleri vb.) hem de internet ile daha çok gençlerin ilgili olduğu düşünüldüğünde daha çok gençler tarafından bu aranmaların yapıldığı tahmin edilebilir.

“Sigara” ve “sigara bağımlılığı” ile ilgili internet araması zaman içinde artış gösterirken “sigarayı bırakma” aramalarının zaman içinde azaldığı görülmektedir. Bu veri bize ilk olarak sigaraya olan ilginin arttığını sigara bırakmaya olan ilginin azaldığını gösterebilir ancak internet kullanamayan yaşlı bireyler de göz önüne alındığında bu veri sigaraya olan ilginin arttığı anlamına ya da sigara bırakmaya olan ilginin azaldığı anlamına gelmeyebilir. Ayrıca arama eğilimlerin bölgeye/kültüre göre değişmesi (batı illerinde sigarayı bırakma arama eğilimi fazlayken doğu illerinde sigara bağımlılığı arama eğilimi fazla), devletin tütün kontrol çerçevesi sözleşmesindeki politikaları (kapalı alanlarda sigara içilmesinin yasaklanması, yasa dışı yollarla ülkeye giriş yapan tütünün yasaklanması, sigarada fiyat artışı gibi) uygulaması ile değişkenlik göstermiş olabilir.⁹

Dünyada yapılan çalışmalara bakıldığında Amerika'da 2018 yılında 4,9 milyon gencin sigara içtiği bildirilmiştir. Üniversite öğrencileri arasında sigara kullanım oranı %38,3 oranında artmıştır.¹⁰ Amerikalı erişkinlerde 2016 yılında sigara içme oranı %15,5 olup; erkeklerde %17,5, kadınlarda %13,5'tir.⁶ İran'da yapılan bir çalışmada, sigara içme oranı %14,3 olup; erkeklerde %25,3 kadınlarda ise %4,0'dır.⁷ Türkiye'deki sigara içme ile ilgili verilere baktığımızda üniversite öğrencileri ile ilgili yapılan bir çalışmada katılımcıların %28,6'sının sigara içtiği bulunmuştur.¹¹ Türkiye Sağlık Araştırması verilerine göre 15 yaş ve üzeri her gün tütün kullananların oranı 2016 yılında %26,5 iken 2019 yılında %28 olarak bulunmuştur.¹² Küresel Gençlik Tütün Araştırması sı-

rasıyla 2003, 2009, 2012, 2017 yıllarında yapılmıştır. Bu çalışmalarda Türkiye'de hâlen tütün kullananlar yıllara göre sırasıyla %8,4; %11,9; %16,8; %17,9 olarak bulunmuştur.¹³ Bu verilere göre bireylerin sigara kullanma oranının giderek arttığı söylenebilir. “Sigara” anahtar kelimesi ile ilgili aramaların (aranan kelime/cümlelere bakıldığında) daha çok genç yaştaki bireyler tarafından yapıldığı tahmininden yola çıkıldığında çalışmadaki trend veriler ile literatür benzerlik göstermektedir. Ayrıca arama yapanların son 10 yılda “sigarayı bırakma” ile ilgili arama trendinin azalması bize sigarayı bırakmaya dair olan ilginin azaldığı bilgisini vermesi açısından önemlidir. Bu açıdan düşünüldüğünde ilgili popülasyonda sigara bırakma eğitimleri/tedavileri artırılabilir.¹⁴⁻¹⁶ Hemşireler sigara bıraktırmada bilişsel davranışçı müdahaleleri kullanabilir. Bilişsel davranışçı müdahalelerde Transteoretik Model, Motivasyonel Görüşme, Bilişsel Davranışsal Terapi gibi yöntemler kullanılmaktadır.¹⁷⁻²⁰ Bireylerin sigara kullanımının azaltılmasında hemşirelerin yaptığı başarılı olan çalışmalar vardır. Hemşirelerin sigara bırakma ile ilgili yaptığı çalışmalara bakıldığında daha çok model temelli olduğu görülmektedir.²¹⁻²³ Hemşireler tarafından genç popülasyona daha fazla ulaşılarak sigara kullanmayan bireylerin sigaraya hiç başlamamalarının sağlanmasının yanı sıra sigara kullananlara sigarayı bıraktırma açısından kanıt düzeyi yüksek, sigara bıraktırmada başarılı olan model temelli çalışmalar uygulanabilir.

SONUÇ

Sigara”, “sigara bağımlılığı” ve “sigara bırakma” ile ilgili bilgi arayanlar için internet kayda değer bir bilgi aracıdır. Sigara ve sigara bağımlılığı ile ilgili aramalarda son 10 yılda artış gözlemlense de sigarayı bırakma ile ilgili aranmalarda azalma olduğu görülmüştür.

ÖNERİLER

Sigara ve sigara bıraktırma ile ilgili girişim temelli çalışmalar yapacak olan sağlık profesyonellerinin; internette trend olan aramaları bilmesinin yanında kültüre, ülkeye/bölgeye ve yaşa göre bu konuda çalışma yapacağı popülasyona karar vermesi ve eğitim içeriklerini düzenlemesinde yol gösterici olacaktır.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyesi veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Bu çalışma tamamen yazarın kendi eseri olup başka hiçbir yazar katkısı alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Üçer H, Keten HS, Ersoy Ö, Çelik M, Kahraman H, Sucaklı MH. Aile hekimlerinin sigara bağımlılığı tedavisi konusundaki bilgi, tutum ve uygulamaları [Knowledge, attitudes and practices of family physicians about smoking cessation]. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*. 2014;18(2):58-62. [Crossref]
- WHO. Tobacco and Cancer Treatment Outcomes. Cited: March 08, 2023. Available from: [Link]
- Çalışkan Ş. Üniversite öğrencilerinin sigara kullanımını etkileyen faktörler (ekonometrik bir yaklaşım) [The factors affecting smoking of undergraduates: an econometric approach]. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2015;8(2):23-48. [Crossref]
- Uzbay Tİ. Tütün ve Tütün Bağımlılığı. Madde Bağımlılığı Tüm Boyutlarıyla Bağımlılık ve Bağımlılık Yarıcı Maddeler. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi; 2015. p.149-76.
- Kostova D, Andes L, Erguder T, Yurekli A, Keskinlik B, Polat S, et al; Office on Smoking and Health, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, CDC. Cigarette prices and smoking prevalence after a tobacco tax increase—Turkey, 2008 and 2012. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep*. 2014;63(21):457-61. [PubMed] [PMC]
- Jamal A, Phillips E, Gentzke AS, Homa DM, Babb SD, King BA, et al. Current cigarette smoking among adults - United States, 2016. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep*. 2018;67(2):53-9. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Abdollahpour I, Mansournia MA, Salimi Y, Nedjat S. Lifetime prevalence and correlates of smoking behavior in Iranian adults' population; a cross-sectional study. *BMC Public Health*. 2019;19(1):1056. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Phillips CA, Barz Leahy A, Li Y, Schapira MM, Bailey LC, Merchant RM. Relationship between state-level google online search volume and cancer incidence in the United States: Retrospective Study. *J Med Internet Res*. 2018;20(1):e6. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- T.C. Sağlık Bakanlığı. Tütün Kontrolü Çerçevesi Sözleşmesi Küresel Sağlık İçin Küresel Eylem. Ankara: Klasmat Matbaacılık; 2008. [Link]
- CDC. Tobacco use by youth is rising. 2023. Cited: May 20, 2023. Available from: [Link]
- Özcebe H, Doğan BG, İnal E, Haznedaroğlu D, Bertan M. Üniversite öğrencilerinin sigara içme davranışları ve ilişkili sosyodemografik özellikleri [Smoking habits and the related sociodemographic characteristics in university students]. *Türk Toraks Dergisi*. 2014;15(1):42-8. [Crossref]
- TÜİK [Internet]. [Erişim tarihi: 19 Mart 2023]. Türkiye Sağlık Araştırması. Erişim linki: [Link]
- Saraçoğlu S, Öztürk F. Türkiye'de tütün kontrol politikaları ve tütün tüketimi üzerine bir değerlendirme [An evaluation on tobacco control policies and tobacco consumption in Turkey]. *Politik Ekonomik Kuram*. [Crossref]
- Akdeniz E. Sigara bağımlılığı sağlığa etkileri ve sigara bırakmada kullanılan transteoretik model [The effects to health of smoking addiction and transtheoretical model used in quit smoking]. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2019;2(3):11-25. [Link]
- Akdeniz E, Öncel S. Sigara içen bireylere transteoretik modele dayalı uygulanan eğitimin ve motivasyonel görüşmenin sigarayı bırakmalarına etkisi: sistematik derleme [The effect of training and motivational interview based on the transteoretic model on quitting smoking applied to smoking individuals: systematic review]. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020;1(2):102-17. [Link]
- Karalezli A. Gençlik ve sigara bırakma tedavileri [Youth and smoking cessation treatments]. *Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi*. 2016;4(1):128-35. [Crossref]
- Dijkstra A, Zuidema R, Vos D, van Kalken M. The effectiveness of the Allen Carr smoking cessation training in companies tested in a quasi-experimental design. *BMC Public Health*. 2014;14:952. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Mujika A, Forbes A, Canga N, de Irala J, Serrano I, Gascó P, et al. Motivational interviewing as a smoking cessation strategy with nurses: an exploratory randomised controlled trial. *Int J Nurs Stud*. 2014;51(8):1074-82. [Crossref] [PubMed]
- Taş F, Seviğ EÜ, Güngörmüş Z. Sigara bağımlılığında davranış değişimi için transteoretik model ile motivasyonel görüşme tekniğinin kullanılması [Use of motivational interview technique with transtheoretical model for behavioral change in smoking addiction]. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2016;8(4):380-92. [Crossref]
- Çelik ZH, Sevi OM. Sigarayı bırakma tedavisinde bilişsel davranışçı terapinin etkililiği: sistematik bir gözden geçirme [Effectiveness of cognitive behavioral therapy for smoking cessation: a systematic review]. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2020;12(1):54-71. [Crossref]
- Karatay G, Kublay G, Emiroğlu ON. Effect of motivational interviewing on smoking cessation in pregnant women. *J Adv Nurs*. 2010;66(6):1328-37. [Crossref] [PubMed]
- Koyun A, Eroğlu K. The effect of transtheoretical model-based individual counseling, training, and a 6-month follow-up on smoking cessation in adult women: a randomized controlled trial. *Türk J Med Sci*. 2016;46(1):105-11. [Crossref] [PubMed]
- Evli M. Kabul ve kararlılık temelli danışmanlığın yaşam kalitesi ve sigara bırakma üzerine etkisi [Doktora tezi]. Kayseri: Erciyes Üniversitesi; 2019. (Erişim Tarihi: 11 Temmuz 2023) Erişim linki: [Link]